

Begrotings- behandeling Klimaat en Groene Groei

februari 2026

Position Paper

© WarmtelinQ / fotografie Vincent Basler

U behandelt 10 en 12 februari de begroting van het ministerie van Klimaat en Groene Groei. De VNG vraagt namens gemeenten uw aandacht voor zes punten.

De punten zijn:

1. Amendementen nodig voor overheveling van bestaande uitvoeringsmiddelen.
2. Samenhang en toekomstperspectief in het beleid zijn goedkoper en effectiever.
3. Voldoende garanties voor warmtenetten zijn cruciaal.
4. Een robuuste, weerbare en duurzame energievoorziening vraagt om decentrale oplossingen en langjarige zekerheid.
5. Let op een betaalbare en rechtvaardige energievoorziening.
6. Verbind de energievoorziening met ruimtelijke ontwikkeling en leefbaarheid.

Hieronder lichten we de zes aandachtspunten toe.

Inleiding

Belangrijke aandachtspunten in de begroting blijven de aanpak van netcongestie en het verduurzamen van onze energievoorziening. Er is een sterke focus op grootschalige projecten en op nationale infrastructuur. Denk aan de doorontwikkeling van kernenergie, meer wind op zee, het stimuleren van

waterstofproductie en koolstofverwijdering. Wij vragen daarbij nadrukkelijk meer oog te hebben voor de lokale uitvoeringspraktijk.

Gemeenten zijn de eerste overheid en maken een zorgvuldige en integrale afweging van maatschappelijke belangen. Zij werken aan de

energietransitie voor inwoners, bedrijven en organisaties en borgen publieke waarden (zoals betaalbaarheid, rechtvaardigheid, leefbaarheid en uitlegbaarheid).

1. Amendementen nodig voor overheveling bestaande uitvoeringsmiddelen

Gemeenten en provincies ontvangen middelen voor de uitvoering van klimaatafspraken en doelen. Het gaat om een bedrag van € 750 miljoen in 2026 oplopend tot € 795 miljoen in 2030 voor de medeoverheden samen (meer dan 90% hiervan is bestemd voor gemeenten).

Het deel voor gemeenten werd voorheen overgemaakt via een Specifieke Uitkering (met de naam CDOKE) en uitgekeerd vanaf de begroting van KGG. Kabinetbreed is afgesproken het aantal SPUK's te verminderen en daarom is ook voor deze SPUK afgesproken de middelen voor gemeenten uit te keren via een decentralisatie uitkering in het gemeentefonds.

De minister van KGG heeft echter besloten om slechts voor één jaar geld over te hevelen. Dus nu alleen voor 2026. Vanaf 2027 tot en met 2030 staat het geld nog op de begroting van KGG.

Door de terughoudende opstelling van de minister verkeren gemeenten in onzekerheid of de middelen de komende jaren ook daadwerkelijk worden uitgekeerd en overgeheveld. En dat de minister dus niet alsnog een korting toepast op de middelen zoals eerder is gebeurd. Gemeenten nemen dus geen personeel aan en bouwen geen kennis op om wijken van het aardgas te halen of te isoleren om de energierekening te verlagen van onze inwoners

Het verzoek is dus om langjarige zekerheid (in ieder geval tot en met 2030) te geven aan gemeenten en de middelen voor al die jaren ook over te hevelen aan het gemeentefonds. Het is niet uitlegbaar waarom dit niet zou kunnen. Ook omdat de minister zelf wel aangeeft dat gemeenten kunnen rekenen op de middelen.

Onze oproep

Wij verzoeken u om amendementen in te dienen op de begrotingen BiZa én KGG om deze overheveling te realiseren en gemeenten tijdig duidelijkheid te verschaffen

2. Samenhang én toekomstperspectief beleid is goedkoper en effectiever

Gebrek aan samenhang

Momenteel zijn verschillende subsidie-instrumenten van kracht om de samenleving te ondersteunen en

mee te krijgen in de energietransitie. Deze instrumenten dienen in samenhang te functioneren, op elkaar te zijn afgestemd en elkaar te versterken. Het huidige gebrek aan samenhang binnen dit beleidspakket leidt echter tot verwarring en bemoeilijkt de uitvoering. Zo leidt het in sommige gevallen tot onbedoelde onderlinge ondermijning, omdat de voorwaarden van instrumenten niet op elkaar aansluiten. Dit resulteert in onnodige publieke uitgaven.

Een voorbeeld daarvan is de conflicterende werking tussen de Warmtenet Investeringssubsidie (WIS) en de Investeringssubsidie Duurzame Energie (ISDE). In gebieden waar een warmtenet is gepland of al wordt uitgerold, kunnen bewoners momenteel ook subsidie ontvangen voor individuele warmtepompen. Deze subsidie concurreert met het via de WIS gesubsidieerde warmtenet.

Bewoners investeren zo in een warmtepomp, terwijl hun woning op korte termijn kan worden aangesloten op een collectief warmtenet. Dit is inefficiënt en leidt tot ondoelmatige publieke uitgaven. Door warmtepompsubsidies uit te sluiten in aangewezen warmtenetgebieden kan deze ondermijning worden voorkomen en wordt het beleid doelmatiger.

Het ontbreken van een integraal meerjarenperspectief op de beschikbaarheid van de nodige subsidies en regelingen – zoals de ISDE, WIS, SAH, en investeringsmiddelen voor warmtenetten en de nodige inpassende aanpassingen – bemoeilijkt meerjarige investeringsbeslissingen.

Dit jaar hebben warmtenetten een WIS ontvangen, maar liepen vervolgens vast omdat de SAH niet meer beschikbaar was voor huurwoningen. Terwijl de SAH in veel gevallen de startmotor van het warmtenet is. Dit gebrek aan samenhang tussen regelingen in een gebied vergroot het risico op uitstel en hogere kosten. Dat leidt tot een verlies aan vertrouwen bij bewoners.

Onze oproep

Wij verzoeken uw Kamer de minister te vragen:

- Te zorgen voor meer samenhang en zekerheid binnen het beleidspakket, zodat subsidies elkaar versterken in plaats van ondermijnen;
- Te komen tot een meerjarig, integraal en stabiel subsidie- en financieringskader, zodat gemeenten hun regierol kunnen waarmaken en de betaalbaarheid structureel kunnen borgen.

3. Voldoende garanties warmtenetten zijn cruciaal

Naast zekerheid over subsidies zijn financiële garanties voor warmtebedrijven en eindgebruikers essentieel. Zoals ook benoemd in het rapport 'Routes naar realisatie' (Van Kempen, 2025), lopen de investeringen voor de baten uit. Warmtebedrijven en gemeenten moeten daardoor veel risico lopen voor het realiseren van warmtenetten. Deze risico's gaan ten koste van de betaalbaarheid.

Een ruimhartige en flexibele garantieregeling is nodig om (financierings-)kosten aanzienlijk te verlagen en betaalbaarheid binnen bereik te houden. 'Routes naar realisatie' benoemt dat momenteel € 174,5 miljoen is toegekend aan de Garantieregeling Warmtenetten (GRW). Om na 2028 het borgingsplafond stapsgewijs te verhogen tot minimaal 500.000 aansluitingen, is naar verwachting aanvullend circa € 625,5 miljoen nodig; afhankelijk van verdere evaluatie van de risicobeoordeling van de uitgegeven garanties.

Daarnaast zien wij ook het belang van een prijsgarantie voor warmtenetgebruikers, zodat zij met meer vertrouwen kunnen overstappen op een warmtenet. Dit vertrouwen zal ook weer de risico's verlagen voor de warmtebedrijven, wat ten goede komt aan de betaalbaarheid.

Onze oproep

Wij verzoeken uw Kamer de minister te vragen:

- Te zorgen voor voldoende garanties voor warmtebedrijven en gemeenten via de GRW bij de financiering en realisatie van warmtenetten;
- Zo snel mogelijk duidelijkheid te bieden over de invulling van een prijsgarantie voor warmtenetgebruikers.

4. Een robuuste, weerbare en duurzame energievoorziening vraagt om decentrale oplossingen en langjarige zekerheid

Terwijl de vraag naar energie blijft toenemen staat Nederland voor de uitdaging om productie, transport en levering van betaalbare energie vanzelfsprekend en robuust te houden. Een toekomstbestendig energiesysteem vraagt veel meer dan vroeger om duurzame lokale en regionale oplossingen. Nederland moet daarom nu proactief en structureel investeren in een decentraal energiesysteem dat betrouwbaar en duurzaam is.

Langjarige zekerheid over subsidies en regelingen is cruciaal. Gemeenten moeten de betaalbaarheid voor hun inwoners ook op de lange termijn kunnen borgen, wat vraagt om stabiliteit en voorspelbaarheid in financiële instrumenten.

Onze oproep

Wij verzoeken uw Kamer de minister te vragen:

- Te zorgen voor een meerjarig, integraal en stabiel subsidie- en financieringskader, zodat gemeenten hun regierol kunnen waarmaken en de betaalbaarheid structureel kunnen borgen
- Prioriteit te geven aan energiebesparing en efficiënt netgebruik, naast verzwarende van het elektriciteitsnet, bijvoorbeeld door prijsprikkels.
- De snelle realisatie van warmtenetten als randvoorwaarde te erkennen voor het beter benutten van het bestaande elektriciteitsnet.
- Belemmeringen weg te nemen voor energiegemeenschappen en energiehub's, zodat inwoners, organisaties en bedrijven lokaal energie kunnen delen;
- Gemeenten in staat te stellen decentrale, slimme oplossingen (maatschappelijke initiatieven dan wel technische innovaties) te benutten en samenhang en versnelling te vinden in (ruimtelijke) plannen en lokaal beleid.
- Duidelijkheid te geven over waar, wanneer en hoeveel groen gas beschikbaar komt in de gebouwde omgeving en over de allocatie en inzet van (groene) waterstof.

5. Let op een betaalbare en rechtvaardige energievoorziening

Voor veel huishoudens en bedrijven in Nederland is de hoogte van de energierekening een grote zorg. Zonder de energietransitie te vertragen is het zaak om manieren te vinden om inwoners, bedrijven en instellingen duurzaam en structureel te beschermen tegen stijgende energielasten.

Onze oproep

Wij verzoeken uw Kamer aandacht te vragen voor:

- Het hanteren van betaalbaarheid en een rechtvaardige verdeling van lusten en lasten als uitgangspunt bij de ontwikkeling van het (decentrale) energiesysteem;
- Het beschikbaar stellen van (extra) middelen om deze betaalbaarheid en rechtvaardige verdeling daadwerkelijk te kunnen realiseren;
- Een rechtvaardige verdeling van de kosten van netuitbreiding, bijvoorbeeld waar het gaat om verschillen in vastrechtstarieven;
- Het vroegtijdig en volwaardig betrekken van gemeenten bij programmering en prioritering binnen het energiesysteem.

6. Verbind de energievoorziening met ruimtelijke ontwikkeling en leefbaarheid

Een stabiele energievoorziening is randvoorwaardelijk voor ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en verplaatsen en heeft een forse impact op de omgeving en leefbaarheid.

Gemeenten zijn in staat om de energietransitie te verbinden met andere maatschappelijke en ruimtelijke opgaven. Dat leidt tot oplossingen die de omgevingskwaliteit en leefbaarheid bevorderen. Zo kunnen o.a. (basis)behoeften via lokale voorzieningen en bedrijvigheid behouden blijven, ook in kleine gemeenten.

Onze oproep

Wij verzoeken uw Kamer:

- Gemeenten een doorslaggevende rol te geven in de besluitvorming over lokale energieoplossingen en beleid die inwoners, organisaties en bedrijven binnen de gemeente raken;
- Governance-afspraken te bevorderen tussen rijk, decentrale overheden en netbeheerders voor betere samenwerking en meer regie op samenhangende keuzes, met als uitgangspunt het principe 'lokaal tenzij...' uit de Omgevingswet;
- Gemeenten maximale ruimte te bieden om budgetten en opgaven te combineren, zoals klimaatadaptatie, woningbouw en bereikbaarheid, en deze te verbinden met de energietransitie;
- De regionale samenwerkingsverbanden te bestendigen, faciliteren en versterken, gezien de stapeling van opgaven, de ruimtelijke complexiteit en het gebrek aan structurele financiële dekking;
- Snel duidelijkheid te geven over eventuele nieuwe windnormen, zodat de omgeving voldoende wordt beschermd, gemeenten en ontwikkelaars weten waar zij aan toe zijn en ambities uit de RES'en kunnen worden waargemaakt.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

januari 2026